

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาบริบทของชุมชนเกษตรกรชาวสวนส้มบางมด ศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวและพหุภาคีสัมบางมดต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในสวนส้มบางมด และเพื่อนำเสนอแนวการพัฒนาสวนส้มบางมดให้เป็นแหล่งการเรียนรู้เพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยการวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ใช้วิธีการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่มอย่างไม่เป็นทางการ การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม และกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พื้นที่ศึกษาอยู่ในเขตจอมทอง ท่งครุ และบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ชุมชนเกษตรกรชาวสวนส้มบางมด นักท่องเที่ยว และกลุ่มพหุภาคีสัมบางมด ผลการศึกษาบริบทชุมชนเกษตรกรชาวสวนส้มบางมด พบว่า ชุมชนบางมดเดิมทำนา โดยมีคลองบางมดเป็นศูนย์กลางของชุมชน จากนั้นจึงเริ่มเปลี่ยนมาทำสวนส้มเขียวหวานในปี พ.ศ. 2468 ต่อมาประสบอุทกภัย และราคาที่ดินสูงขึ้น ทำให้ชาวบางมดส่วนหนึ่งขายสวนทิ้ง และย้ายไปทำสวนแห่งอื่น ในปัจจุบันคงเหลือพื้นที่สวนประมาณ 400 ไร่ ผลการสำรวจความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวและพหุภาคีสัมบางมด พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ยังไม่พึงพอใจต่อกิจกรรมการท่องเที่ยว และพหุภาคีสัมบางมดส่วนใหญ่เห็นว่าควรพัฒนาเทคโนโลยีการปลูกส้มให้มาก่อน และควรให้ชาวชุมชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยว ในการศึกษานี้ได้เสนอแนวการพัฒนาสวนส้มบางมดให้เป็นแหล่งการเรียนรู้เพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยใช้สวนส้มบางมด สวนผลไม้ผสมผสาน สวนกล้วยไม้ส่งออก วัดพุทธบูชา วัดใหม่บัวผัน ชุมชนประมงน้ำจืดรอบวัดใหม่บัวผัน ศูนย์เรียนรู้ชุมชนเกษตรพัฒนาสวนส้มบางมด ศูนย์เรียนรู้ชุมชนแสนตอและชายทะเลบางขุนเทียน เป็นแหล่งการเรียนรู้ตามกิจกรรมการท่องเที่ยว “สวนส้ม...โฮมสเตย์” โดยมีแนวการพัฒนา คือ ด้านเทคโนโลยี (T) พัฒนาเทคโนโลยีการเกษตรที่เหมาะสม นำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาเสริมพลังแก่ชุมชนและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านเศรษฐกิจ (E) ส่งเสริมแหล่งเงินทุนแก่เกษตรกร สร้างตลาดและจุดขายสินค้าในแหล่งการเรียนรู้ เพื่อเพิ่มมูลค่าแก่ส้มบางมดและผลิตภัณฑ์จากสวน ด้านทรัพยากรธรรมชาติ (R) พัฒนาระบบจัดการน้ำในคลองบางมด ด้านจิตสำนึก (M) สร้างแรงบันดาลใจแก่นักท่องเที่ยวและชาวชุมชน - ด้วยการเผยแพร่พระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ที่มีต่อสวนส้มบางมด และด้านสังคม-วัฒนธรรม (S) ส่งเสริมความสัมพันธ์แบบพี่แบบน้อง และลดความขัดแย้งในชุมชน

The objectives of this research were to study the contexts of Bang Mod agriculturist's community, to study the perspective of tourism and multilaterals on ecotourism and present the development approaches of Bang Mod Tangerine Orchard as a learning resource for ecotourism. The study was based on qualitative research and participatory action research (PAR) through Documentary Study, In-depth interview, Informal focus group discussion, Participatory and Non-Participatory Observation, and ecotourism development activity in community. In the past, this area was a rice field and Bang Mod canal was the center of the community. Around 1925, the community decided to grow tangerine. Later the area was flooded and the remaining land price was more and more expensive. After that some of the lands were sold. At present the orchard has approximately 400 rais. Most of the tourists were not satisfied with Bang Mod ecotourism activities. Most of the multilaterals agreed to develop agriculture technology for abundantly tangerine orchard, and should give an opportunity for community in participating in ecotourism management. Bang Mod Tangerine Orchard as a learning resource for ecotourism consisted of Bang Mod Tangerine Orchard, Integrated Orchard, Orchid Export Farm, Buddha Puja Temple, Mai Boa Pan Temple, Fishery Community, Bang Mod Tangerine community's Learning Centre, San Tor community's Learning Centre and Bang Khun Thian Seaside. This could be a learning resource for ecotourism in "Orchard...Home Stay". The Development approaches suggested are as follows: Technology approaches consist of agriculture technology for sustainability and information and communication technology for community empowerment and for support ecotourism. Economy approaches are supporting source of investment funds for agriculturist, promoting local market to add value in Bang Mod tangerine and community product. Natural resource approach is to develop water management system. Mental approaches are declaration of His Majesty the King's grace for Bang Mod Tangerine Orchard. Socio-cultural approaches are to support the close relationship in community and to decrease the community's conflict.